

سند برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی

استان زنجان

پیش نویس مقدماتی
(ویرایش اول)

شهرستان: طارم
بخش: مرکزی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سند

برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی

و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی استان زنجان

شهرستان: طارم

بخش: مرکزی

مهرماه ۱۳۹۸

پیشگفتار	۱
مقدمه و کلیات:	۲
۱- تبیین و تحلیل وضعیت موجود	۴
۱-۱- شاخص های وضعیت توسعه بخش	۴
۲-۱- قابلیت ها	۵
۳-۱- محدودیت ها و تنگناها	۷
۴-۱- مسائل کلیدی بخش (مرتبط با توسعه اقتصادی، اشتغالزائی و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی)	۸
۵-۱- ساختار و سازمان فضائی موجود (نقشه)	۹
۶-۱- جمعبندی	۱۰
۲- تصویر کلان توسعه روستاهای بخش	۱۱
۱-۲- اهداف کلی:	۱۱
۲-۲- اهداف خرد:	۱۱
۳-۲- جهت گیری توسعه	۱۲
۴-۲- راهبردها:	۱۴
۵-۲- سیاست ها:	۱۵
۶-۲- تعیین الزامات تحقق اهداف و سیاست ها	۱۷
۷-۲- ساختار و سازمان فضایی افق	۱۹
۳- اقدامات، فعالیت ها، طرح ها، و پروژه های توسعه بخش (پیوست سند)	۲۰
۴- نحوه اجرا، نظارت و بازنگری سند	۲۰

پیشگفتار

تاریخ بشریت در گذر از عصر کشاورزی به عصر صنعتی دچار تغییرات و تحولات بنیادین شد. تغییراتی که چهره جغرافیای جهان را از چشم‌انداز غالب روستایی- عشایری با تولیدات محدود کشاورزی- دامداری، به چشم‌انداز غالب شهری با تولیدات انبوه صنعتی تغییر داد. در این تحولات بنیادین و با شیوع مهاجرت عظیم از روستاها به شهرها عموماً از جمعیت روستاها کاسته شد و بر جمعیت شهرها افزوده شد.

تغییرات مکانی جمعیت از روستاها به شهرها موجب ایجاد تغییرات عمده فضایی در سطح کشور شد. نقش نقاط شهری در شبکه فضای ملی هر روز پررنگ‌تر و نقاط روستایی به صورت محوتر درآمد. این تغییرات در مقیاس ملی به عللی چند، صورت تاسف‌انگیزی به خود گرفت. اولین مساله انباشت عظیم سرمایه‌های ناشی از فروش نفت در شهرها و عدم صنعتی شدن شهرها به صورت واقعی بود. در واقع شهر به علت عدم تولید اشتغال در سطح انبوه، نیازی به مهاجرین گسترده روستایی نداشت ولی به علت تمرکز درآمدهای نفتی در شهرها، جاذبه شدیدی برای روستاییان به وجود آمد. همچنین ازدیاد جمعیت، ناشی از توسعه وضعیت بهداشتی و مهار بیماری‌های مسری، بر جمعیت شهرها و روستاها افزود. با افزایش جمعیت، عدم اشتغال و درآمد ناکافی، بسیاری از این روستائیان به شهرها که محل جذب درآمدهای نفتی و محل تمرکز صنایع بود، روی آوردند. حاشیه نشینی، مشاغل غیررسمی و گسترش پهنه‌های فقر شهری پاسخ اجتماعی- فضایی شهر به این تغییرات بود. پاسخ روستا به این تغییرات مکمل پاسخ شهر بود. عدم صنعتی شدن واقعی کشاورزی در هر سه بخش عمده زراعت، دامداری و باغداری باعث رها شدن منابع روستایی و بلااستفاده ماندن ثروت‌های طبیعی شد. از این رو روستاهای زیادی به خاطر مهاجرت‌های شدید از جمعیت خالی شدند و روستاها به محل زندگی پیرمردان و پیرزنان تبدیل شدند.

مطالب گفته شده باعث توجه بیشتر به مسئله روستا و نحوه اشتغالزایی و توسعه پایدار روستاها با هدف ایجاد اشتغال پایدار، بهبود معیشت در سطح خانوار و توانمندسازی افراد جامعه محلی را فراهم ساخت، و میزان مشارکت اهالی و روستاییان را بیشتر کرد چرا که بکارگیری رویکرد مشارکتی در امر توسعه و اجرای برنامه‌های توانمندسازی در سطح محلی از یک طرف روند اجرای طرح‌ها را تسهیل می‌کند و مقبولیت اجتماعی را در پی خواهد داشت و از طرف دیگر منافع طرح‌ها و برنامه به صورت مستقیم به جامعه محلی برمی‌گردد.

در تدوین سند برنامه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی تلاش شده که مسائل کلیدی هر بخش به صورت جدا بررسی و با توجه به نقاط قوت و ضعف هر بخش اهداف، سیاست‌ها و راهبردهای آن بخش مطرح و در نهایت پروژه‌هایی که توان اجرایی متناسب با روستا را دارند، پیشنهاد شود. اما بدیهی است که این سند تنها گزیده‌ای از مطالبی که در رابطه با برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی است را در خود گنجانده و جای کار برای روستاهای هر بخش وجود دارد.

در چارچوب سند کوشیده شده تا مطالبی که احساس می‌شد لازم است در سند آورده شود، بیان شده است. بدین وسیله از سازمان برنامه و بودجه استان زنجان و بنیاد مسکن استان زنجان، و همکاری ارگان‌های مختلف و فرمانداری و بخشداری و مشاورین نظارت و دهیاری‌های هر روستا کمال تشکر را می‌نماییم.

مقدمه و کلیات :

روستاها در استان زنجان همانند سایر روستاهای کشور متأثر از جریان وسیع تغییرات فناوری و ارتباطات، تحولات متفاوتی را در زمینه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را تجربه کرده اند. به گونه ای که، سرمایه گذاری های گسترده در زیرساختهای کالبدی روستاها، چهره و کالبد آنها را تغییر داده و سطح انتظارات جامعه روستایی را به جامعه شهری نزدیک و همسو کرده است. با وجود این اقدامات، ساختار تولید و اشتغال در روستا دستخوش تغییرات محدودتری بوده است.

رشد اقتصاد روستا بر دو محور رشد سرمایه گذاری و رشد بهره وری متکی است. البته رشد صرفاً بر مبنای سرمایه گذاری به سرعت مشمول قاعده بازده نزولی عوامل تولید شده و بازده سرمایه گذاری متاخرتر را کاهش می دهد. بنابراین رشد روستا به صرف انجام سرمایه گذاری جدید مقرون به صرفه نبوده و به سرعت متوقف می شود. مطالعات اقتصادی نشان می دهد رشد بیش از ۵۰ درصد رشد اقتصادی به ویژه در روستاها وابسته به ارتقا و رشد بهره‌وری است. زمینه های سرمایه گذاری در روستاها را می توان از طریق قابلیت سنجی و تحلیل تنگناها و سایر ملاحظات نظیر بازار استخراج نمود و در قالب پروژه های اولویت دار، فرآیند رشد اقتصاد روستا و به تبع آن تحول در روستا را با سرمایه گذاری های جدید تسریع نمود.

سرمایه گذاری و سیاست گذاری برای ارتقای بهره وری عمومی در اقتصاد روستا به جای نگاه پروژه ای و تقریباً یک بعدی نیازمند رویکرد سیستماتیک و فرآیندی است. در یک دسته بندی کلی می توان عوامل کاهنده و یا متوقف کننده ارتقای بهره‌وری در روستاها را در قالب محور های زیر طبقه بندی کرد:

ردیف	موانع عمومی ارتقای بهره وری	فرایند و تبعات
۱	شکاف معنی دار قیمتی تولید تا مصرف و قیمت های با تغییرات گسترده	فاصله معنی داری بین قیمت در مزرعه و قیمت مصرف کننده وجود دارد به نحوی که بخش زیادی از ارزش افزوده بخش کشاورزی را از روستاها خارج و نصیب واسطه ها می شود. این شکاف به کاهش درآمد و انگیزه های سرمایه گذاری روستاییان منتهی می شود. و به دلیلی ناکارآمدی سیاست های اصلاحی، فرایند تار عنکوبتی قیمت در بیشتر محصولات رخ می دهد
۲	مقیاس خرد فعالیت ها در بخش کشاورزی	متأثر از قانون تقسیم اراضی و قانون ارث و عدم شکل گیری سیاست گذاری صنعتی بزرگ مقیاس در چندین دهه گذشته مقیاس تولید کشاورزی در روستاها بسیار کوچک تر شده است. در چنین شرایطی به دلیل آنکه مبنای فعالیت ها صرفاً معیشتی بوده است، معمولاً اهداف اقتصادی مد نظر قرار نگرفته و بهای تمام شده محصولات نیز در دامنه اقتصادی ملحوظ نشده است.

ردیف	موانع عمومی ارتقای بهره وری	فرایند و تبعات
۳	محدودیت و تقلیل منابع آبی	اب یکی از ارکان و نهاده های محوری اقتصاد روستا است. تغییرات اقلیم و محدودیت بارش در سه دهه گذشته، افزایش شدید تقاضای مصرف آب در بخش کشاورزی با گسترش اراضی زیر کشت آبی و حفر چاه های مجاز و غیرمجاز از دهه ۱۳۶۰ به این سو و از طرفی عدم انتشار و تعمیق فناوری های کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی با فقدان بازار آب یکی از عوامل محوری ارتقاء بهره وری و درآمد روستا از محل فعالیت های کشاورزی است. با مصرف موجود آب در بخش کشاورزی می توان تولید را دو تا سه برابر افزایش داد.
۴	وجود دستگاه ها و متولیان سیاستگذاری ناهمسو در روستا	دستگاه های اجرایی نظیر جهاد کشاورزی، آب منطقه ای، منابع طبیعی، آب فاضلاب روستایی و ... از جمله نهادهای اثر گذار در تحول و توسعه روستاها هستند. ناهماهنگی بین دستگاهی و ضعف سیاست گذاری متوازن موجب ناهمسویی سیاست گذاری ها در حوزه روستا شده است
۵	نسبت بالای ساختار جمعیتی روستاییان سنت گرا به نیروی انسانی ماهر و تخصص گرا	در اقتصاد بیان می شود که تخصص منجر به ایجاد ارزش افزوده بیشتری می شود. پایین بودن سطح سواد و تخصص کشاورزان و سن بالای کشاورزان و درآمد کم آنان در کنار پارادایم ذهنی مقاوم و سخت آنها به تغییر رفتاری و کشت خود در برابر مهارت و دانش نیروی کار جوان منجر به شکاف ساختاری و رفتاری بین این دو دسته شده است؛ در این میان به دلیل آنکه مالک و تملک زمین ها نیز از آن سنتی گراهای دیرینه می باشد، دسته دوم یا مجبور به تسامح با سنت گراها می باشند یا با مخالفت و سرکوب خود، مجبور به مهاجرت می شوند که با این شرایط باعث کاهش نیروی کار ماهر، کارآفرین و سرمایه های انسانی و حفظ بافت جمعیتی سنت گرا و اغلب غیر ماهر و با بهره وری پایین می گردد. در آمریکا فقط ۳ درصد جمعیت، کشاورز و روستا نشین هستند که ضمن تأمین نیاز داخلی، صادرات هم می کنند اما در ایران با وجود ۳۳ درصد اشتغال در بخش کشاورزی عموماً در کشاورزی سنتی و معیشتی به سر می برد. روستاییان با توجه به شیوه فکری و عدم دانش و مهارت و بالتبع ترس از تغییر، به ندرت دست به تغییر الگوی سنتی و کاشت محصولات جایگزین و پربازده همانند گل های زینتی، دارویی، زعفران و سایر محصولات کشتی دیگر می پردازند.
۶	عدم مدیریت و نظارت مستمر و برقراری عدالت بین نسلی در بهره برداری از منابع طبیعی	از آنجا که منابع آب، خاک، چراگاه ها و مراتع جزء منابع نسل فعلی و آینده می باشد می باید عدالت بین نسلی به گونه ای باشد که نسل حاضر ضمن بهره برداری بهینه از منابع، حقوق نسل آتی را نیز محفوظ بدارد متأسفانه فقدان سیاست گذاری اصولی و مدیریت و نظارت بر منابع خدادادی، آسیب های جدی به این منابع دارای آستانه های تجدید ناپذیری زده که انتظار می رود با ادامه این روند آینده نه چندان دور با بحران منابع مواجه خواهیم شد.

ردیف	موانع عمومی ارتقای بهره وری	فرایند و تبعات
۷	توجه غالب به خدمات رفاهی و زیر ساختی بجای سرمایه گذاری اقتصادی در روستا	با وجود سرمایه گذاری های سنگینی که در حوزه های زیرساختی و رفاهی روستاها انجام شده؛ با وجود میانگین درآمد روستاها افزایش متناسبی نداشته است. در چند دهه گذشته نگاه غالب به حوزه دخالت دولت در روستا تامین نیازهای رفاهی و زیرساختی بوده است و توانمندسازی و ظرفیت سازی اقتصادی آنها مورد تاکید نبوده است.
۸	عدم وجود کارگاه های کوچک مقیاس	در روستاهای ایران بر خلاف سایر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، کارگاه های کوچک مقیاس بسیار کم و به ندرت وجود دارد. علت این امر عدم آموزش، عدم دانش، تخصص و آگاهی کافی روستاییان و گذار از دانداری و کشاورزی سنتی به مدرن و از سویی عدم حمایت، پشتیبانی و ترغیب آنها از نظر مالی و علمی از سوی مسئولین ذی ربط می باشد.
۹	تله نهادی کشاورزی و تولید سنتی	متاثر از عوامل پیش گفته نهادی، نظام تولید در روستا ها سنتی و کمتر متاثر از تحولات فناورانه بوده است. در برخی بخش ها به عنوان مثال در حوزه دام سبک، شیوه پرورش و بازده آن تفاوت معنی داری با چندین دهه و قرن گذشته ندارد

از آنجا که کشاورزی محور اصلی اقتصاد روستا است و تحول در آن نیز از ارکان تحولات اقتصادی و اجتماعی در روستاها محسوب می شود، بخش مهمی از تحول اقتصادی به تحول بهره وری در بخش کشاورزی وابسته است.

براساس نتایج حاصل از بررسی موانع عمومی ارتقای بهره وری، می توان گفت که کاهش و تعدیل آثار این عوامل نیازمند زمان و تغییرات معنی دار در حوزه سیاست گذاری، اختصاص منابع مالی، اصلاح بازارها، تغییر ساختار آموزش، بینش فکری، دانش و کیفیت مداخلات در روستا و بخش کشاورزی است. مبنی بر اهداف، رویکردها، دستاوردها و آثار مورد انتظار از تدوین برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی، چکیده گزارش بخش مرکزی شهرستان طارم به شرح سرخط های زیر ارائه می شود.

۱- تبیین و تحلیل وضعیت موجود

۱-۱- شاخص های وضعیت توسعه بخش

جدول شماره ۱: متغیر ها و شاخص های بیان وضعیت موجود

عنوان متغیر / شاخص		مقدار	واحد	سال	سهم/مقدار متغیر/شاخص (درصد)	
					شهرستان	استان
اجتماعی و فرهنگی	جمعیت ^۱	۲۷,۸۳۸	نفر	۱۳۹۵	۵۰/۲۷	۲/۶۳
	نرخ رشد	۰/۵۹	درصد	۱۳۹۵	-	-
	آموزشی ^۲	۸۵	تعداد	۱۳۹۵	۱۴/۵۲	۶/۰۸

سهم/مقدار متغیر/شاخص (درصد)		سال	واحد	مقدار	عنوان متغیر / شاخص	
استان	شهرستان					
۰/۷۷	۷۱/۴۱	۱۳۹۷	هکتار	۵۹۵۴,۱۵	مساحت زراعت آبی ^۳	کشاورزی
۲۲/۸۸	۷۹/۵۱	۱۳۹۷	هکتار	۱۳۵۱۰,۳	مساحت اراضی زراعی باغی	
-	-	۱۳۹۵	تن	۱۹۰۵۷	تولید آبیان	
-	-	۱۳۹۵	تن	۱۹۱۰۰۰	مرغ گوشتی	
-	-	۱۳۹۵	تن	۲۱۹۱۳	تولید عسل	
۹/۴۱	۵۶/۹۹	۱۳۹۶	مترمکعب	۳۳۷۷۳۹۸	تولید آب یکساله ^۴	
-	-	۱۳۹۷	درصد	۵۴/۷	سطح اراضی شیبدار ^۵	طبیعی
-	۲۵	۱۳۹۷	تعداد	۱	روستای هدف گردشگری ^۶	
۵/۶	۵۶	۱۳۹۷	تعداد آبادی	۹۱	روستاهای برخوردار از برق ^۷	ساخت و ساز
۶/۳۷	۶۹/۰۴	۱۳۹۷	تعداد آبادی	۲۸	روستاهای تحت پوشش خانه بهداشت ^۸	
۹/۵۷	۶۴/۶	۱۳۹۷	تعداد آبادی	۵۹	روستاهای بهره مند از مطالعات طرح هادی ^۹	
۶/۸	۷۰/۷	۱۳۹۷	تعداد آبادی	۲۹	روستاهای برخوردار از گاز ^{۱۰}	
۳/۰۴	۵۳/۰۸	۱۳۹۵	کیلومتر	۸۶	راه اصلی درجه ۱ و ۱۱۲	
۱۱/۳۰	۵۲/۰۴	۱۳۹۵	کیلومتر	۱۰۲	جاده فرعی ۱	
۸/۳۳	۶۸/۶۶۳	۱۳۹۵	کیلومتر	۱۱۶	جاده فرعی ۲	

۱- سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

۲- استعلام آموزش و پرورش

۳- استعلام کشاورزی سال ۱۳۹۳

۴- استعلام آب و فاضلاب منطقه ای

۵- داده ها و لایه های اطلاعاتی GIS

۶- استعلام میراث فرهنگی و گردشگری ۱۳۹۷

۷- استعلام اداره برق ۱۳۹۷

۸- استعلام علوم پزشکی ۱۳۹۷

۹- استعلام بنیاد مسکن ۱۳۹۷

۱۰- استعلام گاز منطقه ای ۱۳۹۷

۱۱- مستخرج از نقشه های راه و شهرسازی ۱۳۹۵

<http://abepi.ir>

۲-۱- قابلیت ها

اقتصادی

✓ بهترین قابلیت اقتصادی منطقه، دسترسی به منابع آب کافی و خاک برای انجام فعالیت کشاورزی است.

- ✓ تنوع بالای محصولات کشاورزی از توان‌های عمده بخش مرکزی شهرستان طارم
- ✓ محصول زیتون به عنوان تولید اول بخش
- ✓ امکان توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی
- ✓ تولید بیش از ۳۰ درصد از محصول زیتون کشور، ۴۵ درصد کل گوجه فرنگی استان زنجان و تولید ۳۰ درصد سیر کشور و صادرات محصول سیر به کشورهای آذربایجان، روسیه و کشورهای حوزه خلیج فارس
- ✓ وجود سرمایه‌گذاران توانمند و بالقوه بومی جهت استفاده از آنها در زمینه سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی در سطح بخش

اجتماعی

- ✓ بالا بودن میزان نرخ رشد جمعیت در بخش مرکزی طارم
- ✓ انسجام فرهنگی و گروهی بین طوایف
- ✓ مشارکت و همکاری اهالی در امور مربوط به روستا
- ✓ وجود تشکل و اتحادیه‌ها در سطح بخش از جمله اتحادیه زنبورداران، زیتون کاران

زیست محیطی (آب و خاک)

- ✓ عبور رودخانه پرآب قزل اوزن و آبراهه‌های فرعی رودخانه
- ✓ ۴۵/۴ درصد از مساحت منطقه مورد مطالعه در اراضی نسبتاً هموار، با شیب عمومی ۲ تا ۱۰ درصد، وجود خاکهای آبرفتی در منطقه به همراه منابع آب کافی در قسمت‌های دشتی و هموار منطقه
- ✓ بالا بودن تنوع گیاهی و وجود ۹۱۶۷ هکتار جنگل در سطح بخش
- ✓ واقع شدن قسمت عمده‌ای از منطقه در محدوده شکار ممنوع

کالبدی-فضایی

- ✓ تنوع دسترسی‌ها به سایر بخش‌ها: ۱- مسیر گیلوان-زنجان، ۲- مسیر درام-زنجان، ۳- مسیر گیلوان رودبار (منتهی به رشت-قزوین-کرج-تهران) و ۴- مسیر درام-خلخال
- ✓ برخوردار بودن اغلب روستاهای بخش مرکزی طارم از خدمات آب، برق، گاز و تلفن
- ✓ روستاهای دهستان آبر و گیلوان نسبت به دهستان درام به لحاظ دسترسی به خدمات زیرساختی از وضعیت بهتری برخوردارند
- ✓ ۵۹ روستا دارای طرح هادی

گردشگری

- ✓ بالا بودن تنوع گردشگری در سطح بخش مرکزی شهرستان طارم
- ✓ عبور محور گردشگری ممتاز از بخش
- ✓ وجود ۲۷ آثار تاریخی در بخش
- ✓ قرار گیری امکان مذهبی از جمله ۷ امامزاده

- ✓ وجود مناطق و مسیرهای شاخص اکوتوریسمی از جمله منطقه شکار ممنوع
- ✓ برخورداری بخش از توان برگزاری جشنواره زیتون و باغات زیتون
- ✓ وجود هنرها و صنایع دستی بومی

۳-۱- محدودیت ها و تنگناها

اقتصادی

- ✓ فروش محصول زیتون طارم با برند شهرهای اطراف از ضعفهای عمده در بخش تولید
- ✓ ضعف صنایع تبدیلی و بسته بندی موجود در منطقه
- ✓ به علت انزوای جغرافیایی و واقع نشدن در مسیرهای اصلی حمل و نقل و عدم جذب سرمایه گذاریهای بخش خصوصی
- ✓ سنتی بودن انبار محصولات کشاورزی
- ✓ خریداری محصولات تولیدی توسط دلان و بانک داران

اجتماعی

- ✓ پایین بودن سطح سواد شهرستان طارم نسبت به استان زنجان و کشور
- ✓ ۵۵,۶۸ درصد از جمعیت در سن کار منطقه مورد مطالعه غیرفعال هستند.
- ✓ پایین بودن سطح مشارکت زنان
- ✓ بالا بودن میزان مهاجر فرستی

زیست محیطی (آب و خاک)

- ✓ سیل خیز بودن منطقه مورد مطالعه با توجه به عبور رودخانه قزل اوزن و رودخانههای فرعی
- ✓ دفع فاضلابهای خانگی روستاها در چاههای جذبی
- ✓ وجود گسلهای فعال در بخش مرکزی شهرستان طارم
- ✓ رشد ناکافی صنعت در بخش و فشار مضاعف بر عرصههای منابع طبیعی به منظور امرارمعاش

کالبدی-فضایی

- ✓ کوهستانی بودن منطقه و مسیرهای منتهی به آن موجب شده که هزینه احداث و نگهداری جادهها بسیار افزایش یابد
- ✓ عدم وجود تاسیسات ارتباطی مهم مانند راه اصلی، آزادراه، مسیر ترانزیت، خط آهن و فرودگاه
- ✓ عدم اعتدال فضایی در توزیع خدمات
- ✓ ضعف زیرساختها باعث کمبود آب در بخش کشاورزی و شرب گردیده است.

گردشگری

- ✓ ضعف میزان خدمات موجود فراغتی در سطح بخش مرکزی شهرستان طارم

- ✓ کافی نبودن زیر ساخت‌های گردشگری در مسیر و محور گردشگری
- ✓ نامناسب بودن راه‌های ارتباطی و دسترسی به اکثر آثار تاریخی، فرهنگی و گردشگری
- ✓ ضعف اطلاع رسانی و معرفی جاذبه ها و آثار گردشگری بخش مرکزی شهرستان طارم

۴-۱- مسائل کلیدی بخش (مرتبط با توسعه اقتصادی، اشتغالزائی و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی)

اقتصادی

- ✓ ضعف توسعه صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی
- ✓ امکان برند سازی زیتون طارم با عرضه به صورت فله، بسته بندی شده، فراوری شده و محصولات جانبی با نام طارم
- ✓ ضعف حمایت از سرمایه گذاران بخش خصوصی
- ✓ ضعف اعطای تسهیلات بانکی با حداقل درصد سود، تسهیل و روانسازی در پرداخت تسهیلات از سوی بانک‌های عامل
- ✓ ضعف تعامل موثر اقتصادی بخش مرکزی شهرستان طارم
- ✓ اقتصاد متکی بر کشاورزی و ضعف در بخش های صنعت و خدمات

اجتماعی

- ✓ خروج سرمایه‌های انسانی و مالی از بخش
- ✓ بیکاری جوانان تحصیلکرده
- ✓ پایین بودن میزان مشارکت زنان در بخش مرکزی شهرستان طارم
- ✓ پایین بودن سطح سواد

زیست محیطی (آب و خاک)

- ✓ بروز جریان‌های سیلابی ویرانگر و رسوبزایی و پیامدهای بعد از آن
- ✓ کمبود آب شرب و قطعی آب
- ✓ کافی نبودن تاسیسات مهار و بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی
- ✓ خرد شدن اراضی زراعی و باغی با افزایش جمعیت
- ✓ توسعه شبکه آبرسانی و رفع مشکلات اجرایی آن
- ✓ امکان احداث سد های معیشتی برای روستاهای هزاررود علیا، سرخه سنگ، ده بهار و...
- ✓ خاکی بودن قسمت عمده انهار کشاورزی

کالبدی - فضایی

- ✓ عدم اعتدال فضایی توزیع خدمات در سطح بخش
- ✓ وضعیت نامناسب راه‌های ارتباطی با زنجان، منجیل و اردبیل

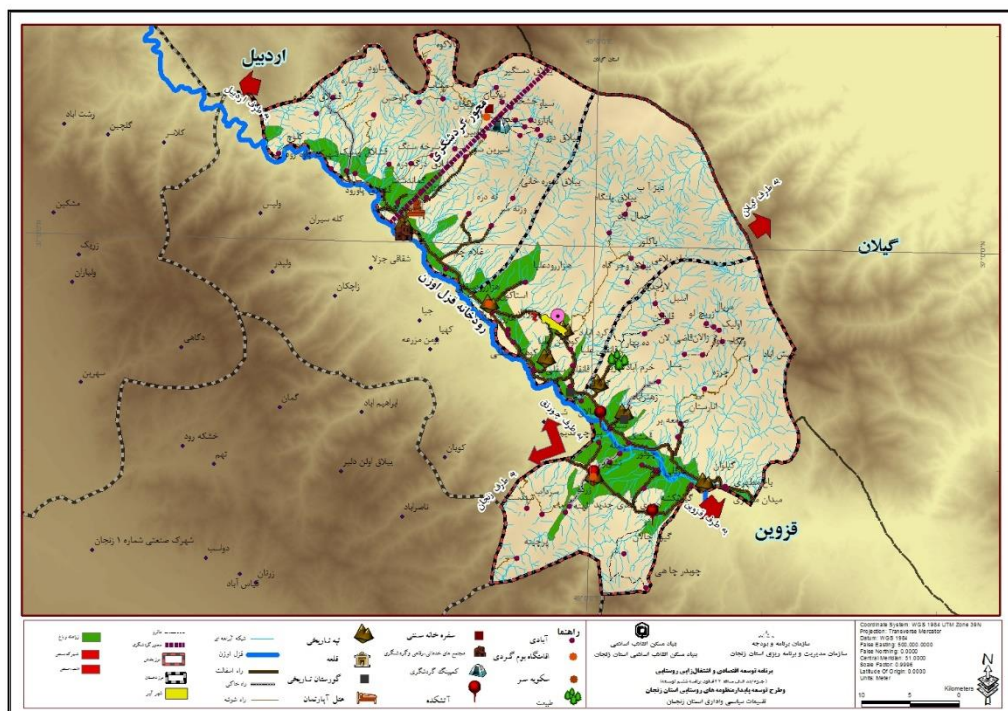
- ✓ ضعف اجرا و یا ناتمام ماندن طرح هادی روستایی
- ✓ رشد کالبدی سکونتگاه‌ها در اراضی حاصلخیز کشاورزی و باغات
- ✓ ضعف آنتن دهی موبایل ، اینترنت
- ✓ پایین بودن سطح مقاوم سازی روستاها و مساکن در برابر سوانح طبیعی

گردشگری

- ✓ کافی نبودن سرمایه گذاری‌های لازم برای بهره گیری مطلوب از جاذبه‌های گردشگری بخش
- ✓ عدم تعریف فضای گردشگری برای جاذبه‌های گردشگری طبیعی، تاریخی و مذهبی همچون آتشکده گیلانکشه و تشویر
- ✓ ضعف و کمبود زیرساخت‌های گردشگری
- ✓ ضعف حمایت از سرمایه گذاران در بخش گردشگری
- ✓ فقدان نظام اطلاع رسانی و آموزش نیروهای انسانی در زمینه گردشگری
- ✓ فقدان فروشگاه‌های صنایع دستی و محصولات بخش مرکزی شهرستان طارم در کنار جاذبه‌های فرهنگی، و تاریخی

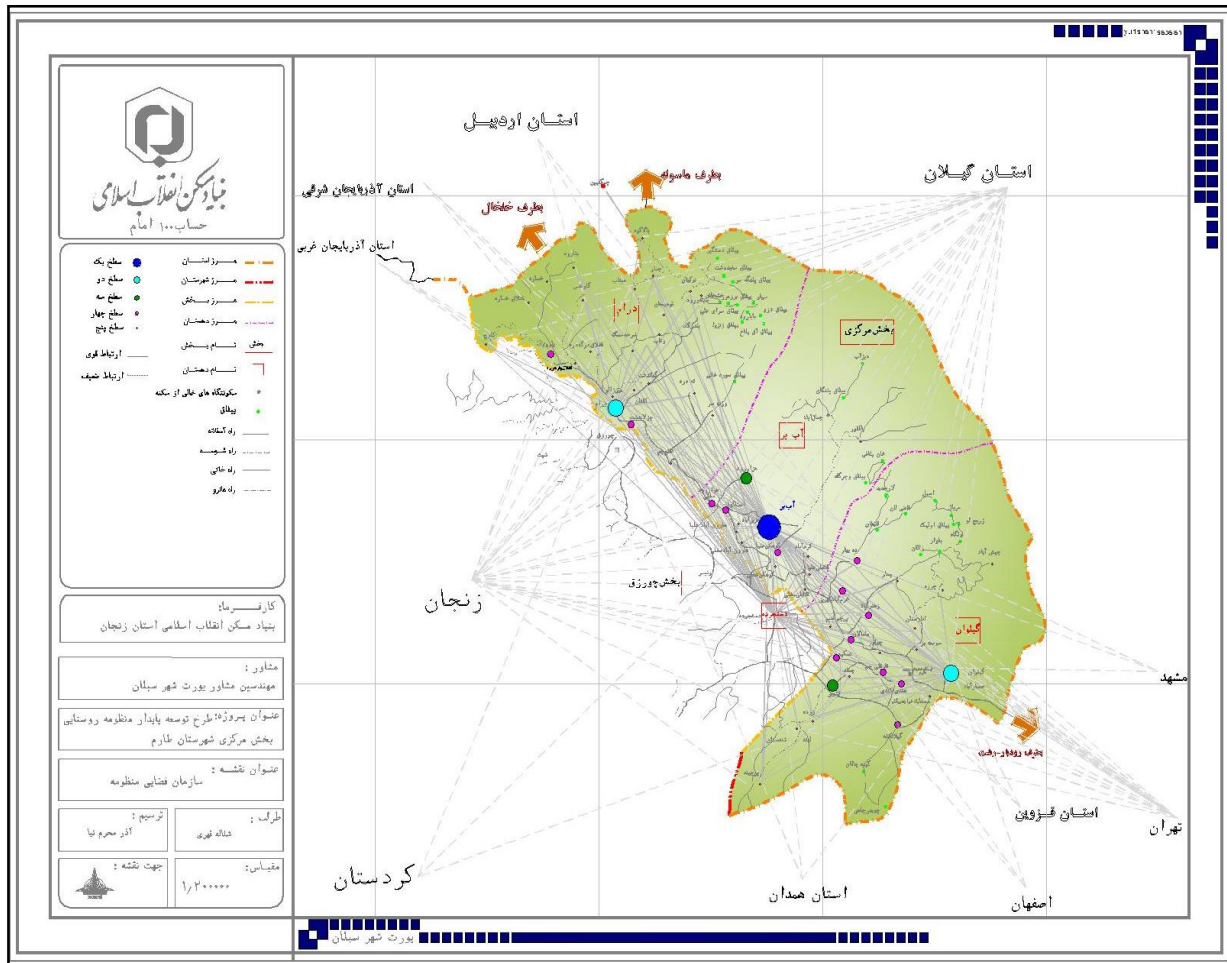
۱-۵- ساختار و سازمان فضائی موجود (نقشه)

نقشه ۱: ساختار فضایی بخش مرکزی شهرستان طارم

ماخذ: مشاور، ۱۳۹۸

نقشه ۳: سازمان فضایی بخش مرکزی شهرستان طارم

ماخذ: مشاور، ۱۳۹۸

۱-۶- جمع‌بندی

از دیدگاه توپوگرافی به صورت محیط‌های کوهستانی با شیب تند و میزان محدود خاک در کنار دره‌های نسبتاً هموار با میزان خاک بیشتر، مهمترین عوامل تاثیرگذار در سازماندهی کالبدی سکونتگاه‌های جمعیتی و کاربری اراضی منطقه مورد مطالعه است.

– مسیر عبور رودخانه بخش مرکزی شهرستان طارم نقش عمده‌ای در شکل‌گیری نهایی ساختار و سازمان فضایی ایفا کرده است. جاده‌های اصلی و بین‌روستایی نیز عموماً به تبعیت از مسیر عبور رودخانه‌ها شکل گرفته است.

– عوامل محیطی-اکولوژیکی در بخشهایی از منطقه منجر به کاهش فعالیتهای اقتصادی و تضعیف نقش کارکردی آن سکونتگاه‌ها شده است. همچنین همین عامل منجر به شکل‌گیری روابط برخی از این

سکونتگاه‌ها با خارج از منطقه بخش مرکزی شهرستان طارم شده است؛ یعنی جدا از اینکه روابط افقی بین سکونتگاه‌ها وجود ندارد، روابط عمودی بین سکونتگاه‌ها با روستاهای مرکزی و شهر مرکزی بخش مرکزی شهرستان طارم نیز وجود ندارد لذا سکونتگاه‌های حوزه‌های انزوایی، با خارج از منطقه ارتباط برقرار نموده‌اند.

- تعداد جمعیت بیشتر عموماً به نقش اقتصادی قدرتمندتر بازار منجر شده است که عموماً سکونتگاه‌های پرجمعیت و با اقتصاد قویتر در حوزه‌هایی واقع شده که شرایط محیطی و اکولوژیکی مناسب‌تری را دارد. به غیر از نقاط جمعیتی، مکان بازارهایی همچون سه راهی کوهکن و بازار دستجرده نقش موثری در ساختار و سازمان فضایی منطقه مورد مطالعه دارند.
- تخصص یابی برخی از روستاها در تولید محصولات خاص، به مانند تولید برنج و سیر در تعدادی از روستاهای دهستان درام، نقش موثری در ساختار و سازمان فضایی دارد. که این نوع باعث ارتباطات عمده‌ای با برون منطقه و با چند شهر بزرگ شده است؛ این ارتباطات با شهرهایی مانند رشت، تبریز، همدان، کرج، قزوین و تهران است.
- نقش گردشگری برخی از خطوط و دره‌ها توانسته به شکل‌گیری تنوع تولیدات اقتصادی مبتنی بر گردشگری بیانجامد.
- مهم‌ترین مسائل توسعه بخش شامل: عدم توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی، ضعف حمایت از سرمایه‌گذاران در بخش کشاورزی، صنایع و گردشگری، ضعف و کمبود زیر ساخت‌های گردشگری
- عمده هدف این سند اعتدال اجتماعی و فضایی، ایجاد اشتغال، و محرومیت زدایی بخش می‌باشد.

۲- تصویر کلان توسعه روستاهای بخش

۱-۱ - اهداف کلی :

- ۱- بهره برداری پایدار از منابع طبیعی با توجه به ظرفیت بخش
- ۲- ارتقاء جایگاه گردشگری پایدار بخش
- ۳- ارتقاء جایگاه اقتصادی محصولات عمده بخش با تکمیل زنجیره ارزش محصولات عمده کشاورزی
- ۴- توانمندسازی همه جانبه اجتماعات روستایی و مشارکت مردم در توسعه بخش
- ۵- توسعه کالبدی-ارتباطی در سطح بخش به صورت شبکه‌ای

۲-۲ - اهداف خرد :

- ۱- مدیریت بهینه منابع طبیعی
- ۲- حفاظت از تنوع زیستی بخش مرکزی شهرستان طارم
- ۳- رشد و توسعه صنعت گردشگری پایدار
- ۴- توسعه بخش کشاورزی

- ۵- توسعه صنعت با رویکرد صنایع تبدیلی و تکمیلی
- ۶- افزایش منابع درآمدی پایدار روستائیان با تکیه بر ظرفیت منابع بخش
- ۷- ظرفیت سازی برای دسترسی به فرصت ها و صنایع جهت ارتقاء سطح زندگی اقشار آسیب پذیر روستایی (فقیران، زنان و جوانان)
- ۸- توسعه و گسترش مشارکت همه جانبه مردم و نهادهای محلی
- ۹- تعیین نقش پذیری سکونتگاه ها در سازمان فضایی بخش مرکزی شهرستان طارم
- ۱۰- انتظام فضایی شبکه ای بخش هماهنگ با بخشهای مجاور
- ۱۱- خروج از انزوای جغرافیائی
- ۱۲- ارتقاء همه جانبه کیفیت زندگی بخش مرکزی شهرستان طارم

۲-۳- جهت گیری توسعه

با توجه به هدف عمده سند برنامه توسعه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی و اهداف ویژه طرح؛ شناخت علمی و تحلیل راهبردی مزیت ها، توانمندی ها و تنگناهای اساسی توسعه اقتصادی و اشتغالزایی، بستر سازی جهت رفع تنگناها و بهره گیری از توانمندی های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی در روستاها، یکپارچه سازی، هدفمند کردن و تعیین اولویت های سرمایه گذاری های اقتصادی اشتغالزا، تقویت ظرفیت های موجود و ایجاد ظرفیت های جدیدی با تاکید بر تکمیل زنجیره ارزش و زنجیره تولید با مشارکت بخش غیردولتی، تقویت و نهادینه سازی مشارکت بخش عمومی، خصوصی، تعاونی و مردمی (ساکنین و ذینفعان روستاهای بخش مرکزی شهرستان طارم) در توسعه اقتصادی و اشتغالزایی، انتظار می رود که در روستاهای بخش مرکزی شهرستان طارم دستاوردهای زیر بدست آید:

بخش کشاورزی به عنوان یکی از حوزه های مهم در اقتصاد بخش مرکزی شهرستان طارم جهت گیری خاص خود را برای توسعه دارد. در این بخش توسعه کشاورزی سالم و ارتقاء مستمر سطح فناوری و نوین سازی، توسعه واحدهای فرآوری مواد غذایی متکی به محصول زیتون در شهرستان طارم، تجهیز دشت طارم به زیرساخت های توسعه کشاورزی مدرن، توسعه کشت های تخصصی (زیتون، انار، انجیر، سیر و...) برپایه توان اکولوژیک سرزمین جهت گیری شده است.

بخش صنعت به عنوان یکی از بخش های مهم توسعه بخش مرکزی شهرستان طارم جهت گیری توسعه خود را راستای سرمایه گذاری احداث صنایع تعریف کرده است. که تکمیل و توسعه غذایی مبتنی بر زیتون و سیر از جهت گیری های صنعت بخش مرکزی شهرستان طارم است.

در حوزه گردشگری جهت گیری های مهم توسعه بخش مرکزی شهرستان طارم شامل توسعه فعالیت های گردشگری در سطح بخش، اکوتوریسم طارم، ساماندهی و توسعه محورهای گردشگری بخش، حفظ و احیاء آثار تاریخی و توسعه کیفی هنرهای سنتی و صنایع دستی در راستای توسعه فعالیت های گردشگری با سطح

- عملکرد ملی و فراملی و تشویق و حمایت از بخش خصوصی در ایجاد فروشگاه‌ها و بازارچه‌های عرضه صنایع دستی و بومی در بخش مرکزی شهرستان طارم است.
- ایجاد اشتغال پایدار و رونق کسب و کار
 - کاهش شکاف توسعه اقتصادی و تعادل بخشی روستایی-شهری
 - تقویت اقتصاد محلی صادرات محور در پیوند با اقتصاد منطقه‌ای در روستاها
 - افزایش مشارکت اقتصادی روستاهای
 - توانمندسازی اقتصادی روستاییان و ظرفیت‌سازی مشارکت تحصیلکردگان محلی در طرح‌های توسعه اقتصادی
 - تنوع بخشی به اقتصاد و معیشت روستاییان
 - سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره ارزش فعالیت‌های اقتصادی روستاها
 - سهم‌بری عادلانه و پایدار از منابع زیستی با اهداف اقتصاد مقاومتی در زمینه عدالت بین نسلی و درون نسلی
 - افزایش سطح درآمد و ارتقاء سطح بهره‌وری در روستاهای
 - تقویت تمرکززدایی در انجام مطالعات توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی
 - تثبیت جمعیت روستایی و ایجاد انگیزه برای بازگشت مهاجران روستایی
 - با اجرا و تحقق سند برنامه توسعه اقتصادی، اشتغال‌زایی و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی ، انتظار می‌رود که نتایج کیفی و کمی زیر برای بدست آید:
 - اشتغال‌زایی از طریق ایجاد صنایع تبدیلی در زمینه باغداری به ویژه محصولات زیتون، انار، گردو، گیلاس و زمینه زراعت به ویژه محصولات گوجه فرنگی، سیر و برنج با توجه به پتانسیل روستا
 - اشتغال‌زایی از طریق ایجاد صنایع تبدیلی گوجه فرنگی، سیر و برنج با توجه به پتانسیل روستا
 - اشتغال‌زایی از طریق ایجاد خدمات گردشگری با توجه به پتانسیل روستا
 - کاهش مهاجرت از طریق ایجاد اشتغال و تثبیت جمعیت
 - کاهش بیکاری فصلی، افزایش اشتغال جوانان و سرپرستان خانوار روستا از طریق ایجاد صنایع تبدیلی
 - افزایش درآمد روستاییان از طریق برندسازی محصولات منطقه طارم
 - بازاریابی و تبلیغات و فروش محصولات روستاهای هدف در سطح ملی و صادرات محصولات به کشورهای همسایه
 - افزایش مشارکت مردم در سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی روستا

- ارتقاء محصولات کشاورزی

۲-۴- راهبردها:

اقتصادی

- ✓ توسعه محصولات باغی و زراعی
- ✓ بهبود روشهای تولید به منظور توسعه کمی و کیفی محصولات کشاورزی
- ✓ توسعه فعالیتهای دامداری، پرورش طیور و آبزی
- ✓ توسعه صنایع و کارگاههای تبدیلی بخش کشاورزی
- ✓ اشتغال پایدار روستائیان با تکیه بر بخش کشاورزی
- ✓ فروش مستقیم محصولات در بخش

اجتماعی

- ✓ تقویت فرایندهای توسعه مشارکتی و شبکههای نهادی برای انسجام بخشی به فعالیتهای اجتماعی - اقتصادی جوانان-زنان- فقیران
- ✓ تقویت و گسترش برنامههای حمایتی و تأمین اجتماعی روستائیان
- ✓ تقویت و گسترش پوشش شبکه بهداشت و درمان روستائیان
- ✓ توسعه سطح دانش و مهارت روستائیان
- ✓ دخالت دادن مردم در فرایند تصمیم سازی و تصمیم گیری
- ✓ استفاده از ظرفیت نهادهای مشارکتی موجود در بخش
- ✓ زمینه سازی تعامل بین نهادها و مردم

زیست محیطی آب و خاک

- ✓ توسعه و ترویج روشهای بهره برداری پایدار از اراضی جنگلی
- ✓ مدیریت بهره برداری از منابع آبی منظومه (سطحی و زیرزمینی)
- ✓ مدیریت و طراحی برنامههای مناسب برای مقابله با مخاطرات طبیعی
- ✓ مدیریت بهداشت محیط (مواد زاید و سیستم فاضلاب)
- ✓ محدود نمودن استفاده از سموم و کودهای شیمیایی در کشاورزی
- ✓ شناسایی گونههای گیاهی و جانوری و حفاظت از آنها

کالبدی - فضایی

- ✓ ایجاد توازن در سازمان فضایی بخش
- ✓ تاکید بر ایجاد روابط و پیوند میان سکونتگاههای همپيوند بخش مرکزی شهرستان طارم
- ✓ توسعه تاسیسات زیربنایی و زیرساختهای ارتباطی
- ✓ توسعه خدمات آموزشی، بهداشتی، درمانی، فرهنگی و ورزشی سکونتگاهها

✓ تأمین ایمنی و امنیت سکونتگاه‌ها

گردشگری

✓ توسعه گردشگری بومی در بخش

✓ توسعه توریسم تاریخی و مذهبی منظومه

✓ توسعه گردشگری روستایی - کشاورزی

✓ توسعه زیرساخت محورهای گردشگری درون و برون بخش

۲-۵ - سیاست ها :

اقتصادی

✓ توسعه و اولویت اقتصادی بخش کشاورزی منظومه بر روی محصولات عمده سیر، گوجه فرنگی،

زیتون

✓ ارتقاء تکنولوژی‌های کشاورزی منظومه

✓ ارتقاء الگوی کشت به منظور افزایش راندمان تولیدات کشاورزی منظومه

✓ توسعه کاشت درختچه‌های زیتون در گلخانه

✓ توسعه فعالیت‌های دامداری و مرغداری در منظومه با توجه به پتانسیل موجود

✓ توسعه فعالیت‌های پرورش آبی در سکونتگاه‌های مستعد

✓ تقویت گلخانه‌های کاشت درختچه زیتون

✓ توسعه و افزایش صنایع فرآوری زیتون

✓ کارگاه‌های بسته‌بندی معیشت‌محور سیر دوستدار محیط زیست در سکونتگاه‌های روستایی

✓ سرمایه‌گذاری بر روی بازار فروش محصولات با تأکید بر سه راهی کوهکن

✓ تشکیل خانه طارم و فروش محصولات بومی طارم در آن

✓ حمایت دولت از کشاورزان

اجتماعی

✓ توانا ساختن زنان برای به فعلیت درآوردن توانایی‌های بالقوه خود در مشاغل خانگی

✓ تشویق زنان برای ورود به صنایع فرآوری کشاورزی و دامداری

✓ فراهم نمودن شرایط آشنایی و تسلط افراد بر مهارت‌های فنی

✓ دسترسی مناسب به امکانات آموزشی

✓ برخورداری از سرمایه نقدی و غیره نقدی مورد نیاز جهت شروع کسب و کار

✓ برگزاری دوره‌های آموزشی مورد نیاز کشاورزی

✓ توسعه خدمات بیمه روستایی

✓ توانمندسازی افراد قابل بازتوانی

- ✓ توسعه مراکز خدمات درمانی-بهداشتی در کل منظومه
- ✓ آموزش و جلب مشارکت فعالانه جامعه در موضوع شیوه زندگی سالم، خودمراقبتی و جامعه پایدار

زیست محیطی آب و خاک

- ✓ جلوگیری از قطع درختان جنگل
- ✓ کاشت گیاهان دارویی در مناطق کم پوشش
- ✓ توسعه روشهای آبیاری نوین
- ✓ ساخت سدهای معیشتی
- ✓ مدیریت و توزیع مناسب آب رودخانه قزل اوزن
- ✓ جلوگیری از ساخت و ساز در حریم رودخانه
- ✓ مقاوم سازی ساخت و سازهای کالبدی درون سکونتگاههای واقع در پهنه خطر بالا
- ✓ جلوگیری از ریختن فضولات حیوانی در معابر عمومی داخل روستا
- ✓ ایجاد و توسعه سیستمهای تصفیه فاضلاب خانگی در سکونتگاه ها روستاها
- ✓ آموزش نحوه استفاده صحیح از سموم و کودهای شیمیایی
- ✓ ترویج کاشت و برداشت محصولات ارگانیک کشاورزی
- ✓ رعایت حریم و بستر رودخانههای اصلی و فرعی بخش

کالبدی - فضایی

- ✓ تقویت همپیوندی و تعامل فعال در بین سکونتگاه ها
- ✓ تقویت سکونتگاههای کم برخوردار از طریق رویکرد خوشه‌ای
- ✓ اصلاح، بهبود و توسعه زیرساختهای ارتباطی برون و درون منطقه
- ✓ تأمین تاسیسات زیربنایی؛ از قبیل آب شرب لوله کشی، برق، گاز و تلفن برای سکونتگاهها
- ✓ تهیه و اجرای طرحهای هادی روستایی برای سکونتگاهها
- ✓ ایمن سازی مساکن روستایی در برابر زلزله
- ✓ مقابله با حوادث غیر مترقبه طبیعی ناشی از سیل

گردشگری

- ✓ معرفی جاذبههای تاریخی و مذهبی
- ✓ حفظ و نگهداری آثار تاریخی و مذهبی
- ✓ معرفی مناطق جنگلی
- ✓ معرفی مناطق قابل کوهنوردی
- ✓ ایجاد، اصلاح و بهبود زیرساختهای محورهای گردشگری درون منظومه و ورودیها به طارم
- ✓ راه اندازی سالنهای غذاخوری محلی

- ✓ عرضه صنایع دستی
- ✓ فراهم نمودن پیست اسب سواری
- ✓ برگزاری جشنواره لباس محلی
- ✓ کاشانه‌های گردشگر در طارم

۲-۶- تعیین الزامات تحقق اهداف سیاست‌ها

برای رسیدن به توسعه پایدار پیش نیازهای لازم است که اگر رعایت نشود این امر را غیر ممکن می سازد لذا برای تحقق اهداف داشتن دورنما، نقشه راه و برنامه ضرورتی انکار ناپذیر است. توسعه پایدار بخش قره پشتلو مستلزم ایجاد زمینه رشد سرمایه گذاری، تولید و اشتغال، مدیریت و استفاده بهینه از منابع طبیعی است.

۱. نقش مشارکتی جامعه محلی برای تسهیل روند تصمیم گیری غیر متمرکز اساسی بوده و طبق نظر برنامه ریزان موفقیت مشارکت جامعه سازمان‌های محلی مبتنی به درک و کارکرد نظام - اجتماعی - اقتصادی و قابلیت یکپارچه کردن عناصر انسانی به صورت فردی و جمعی در سطح محلی دارد.
۲. ایجاد اعتدال فضایی در توزیع خدمات، کاهش محرومیت و فقر با ایجاد اشتغالزایی، کاهش نابرابری ها
۳. مشاغل غالب در بخش طارم در حوزه های کشاورزی و گردشگری می باشد. بدون شک توجه به مشاغل و برنامه ریزی استراتژیک در این حوزه ها از هم اکنون می تواند توسعه پایدار و هم جانبه بخش را تضمین کند. بخش کشاورزی (در حال حاضر با بیشترین ظرفیت در سطح بخش فعالیت می کند. به عبارتی دیگر اقتصاد غالب بخش را تشکیل می دهد. که نیازمند صنایع تبدیلی، فرآوری و بسته بندی می باشد. پرهیز از خام فروشی و ایجاد ارزش افزوده و اشتغال و شکوفایی اقتصادی از اهداف غایی در این حوزه می باشد. بخش کشاورزی (زراعت و باغداری) اگرچه جز بخش‌های اصلی و مولد محسوب می‌شود اما هنوز ظرفیت بالای کشاورزی و دامپروری در این بخش شکوفا نشده است. نکته مهمی که می‌تواند تبیین کننده آینده بخش طارم باشد؛ بهره گیری از کشاورزی (باغداری و زراعت) صنعتی و پیشرفته می‌باشد که از طریق ارتقا فنی و ورود به عرصه‌های جدید در حوزه دانش کشاورزی و علوم دامی، صنایع پشتیبان، ارتقا محصول و... قابل دستیابی است.

۴. حرکت در مسیر تحولات علمی و فن آوری‌های نوین بالاخص فن آوری اطلاعات و ارتباطات یک مسیر مطمئن برای تحقق این اهداف است که با استفاده از این فن آوری میتوان قابلیت ها، توانمندی های اقتصادی و اجتماعی بخش را بیشتر ارتقا داد به عنوان نمونه درحوزه فن آوری ارتباطات با استفاده از این قابلیت می توان صنایع دستی از جمله فرش ابریشمی و محصولات کشاورزی ویژه بخش را به عرصه نمایش

گذاشت . سایت های باسلام، کتدیله، کالا روستا نمونه از سایت هایی اینترنتی می باشند که برای معرفی و فروش محصولات تولیدی روستا ها کاربرد دارند

۵. توسعه شبکه های زیربنایی و زیر ساختی به نحوی که انگیزه های لازم برای جذب سرمایه گذاری های بخش خصوصی را فراهم نماید.

۶. ساخت و تجهیز مجموعه های اقامتی و رفاهی بین راهی متناسب با شرایط بخش

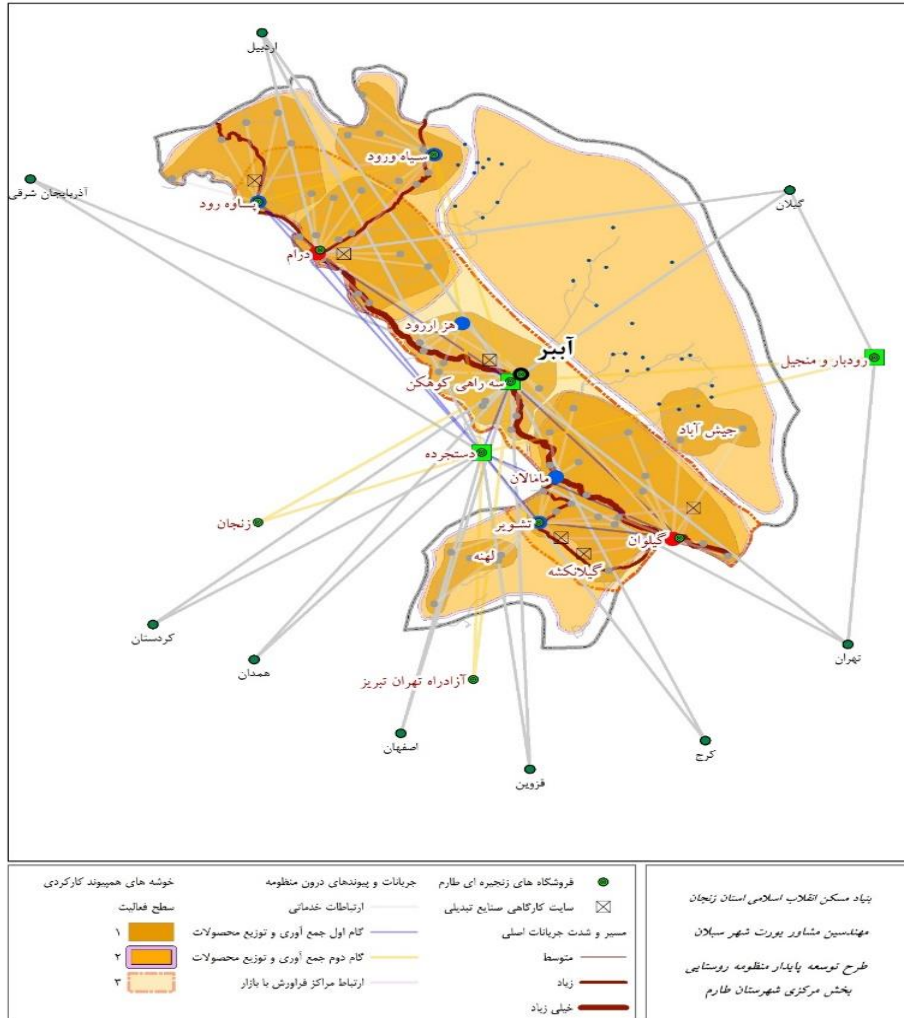
۷. ساماندهی به نظام خدمات پشتیبانی تولید با تکیه بر مشارکت بخش خصوصی (فارغ التحصیلان کشاورزی)

جدول شماره ۲: عناوین اقدامات و کسب و کارهای محرک متوسط مقیاس

ردیف	عنوان
۱	ایجاد کارگاه های فرآوری زیتون
۲	کارگاه های بسته بندی زیتون
۳	احداث گلخانه
۴	کارگاه تولید سیر ترشی، سیر خشک
۵	ایجاد واحدهای بسته بندی و فرآوری گیاهان دارویی
۶	ایجاد اقامتگاه های بوم گردی، مجتمع های خدماتی و رفاهی، برگزاری جشنواره ها، نمایشگاه لباس محلی

۷-۲- ساختار و سازمان فضایی افق

سازمان فضایی در ارتباط با بیرون از منظومه

۳- اقدامات، فعالیت ها، طرح ها، و پروژه های توسعه بخش (پیوست سند)

۳-۱- اقدامات و فعالیت های ذیر بط تصمیمات و مصوبات مقرارتی و اجرایی

۳-۲- طرح های سرمایه گذاری الویت بندی شده در سطح بخش به تفکیک کشاورزی

۳-۳- پروژه های عمرانی اولویت بندی شده در سطح بخش به تفکیک محیطی، کالبدی، اجتماعی و

فرهنگی

۴- نحوه اجرا، نظارت و بازنگری سند

با تصویب نهایی طرح، مصوبات طرح توسط استانداری زنجان به دستگاه های اجرایی ابلاغ می شود. استانداری زنجان موظف است کارشناسان دستگاه های اجرایی را برای اجرای طرح، از طریق برگزاری دوره های آموزشی آشنا سازد. در برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار طارم، طرح ها و پروژه های متعددی پیشنهاد شده است که هر یک از این طرح ها و پروژه ها، با توجه به مشارکت مسئولین دولتی و محلی اولویت بندی شده و در شورای برنامه ریزی و توسعه استان نیز به تصویب می رسد. همچنین پس از تصویب طرح، برای اجرای پروژه ها، اولویت بندی و توزیع اعتبارات پروژه های طرح در کمیته برنامه ریزی شهرستان که متشکل از فرماندار (رئیس کمیته)، نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر کمیته)، بنیاد مسکن استان و روسای دستگاه های اجرایی است، بررسی می گردد. لازم به ذکر است که تامین اعتبارات دولتی مورد نیاز طرح ها و پروژه های پیشنهادی برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار بخش مرکزی شهرستان طارم با پیشنهاد این کمیته و توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی تخصیص داده می شود. سازمان مدیریت و برنامه ریزی نیز باید اعتبار لازم را با توجه به طرح تصویب شده طرح منطقه مورد مطالعه اختصاص دهد.

بخش نظارت و پایش اجرای برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار بخش مرکزی شهرستان طارم می تواند متشکل از چندین جزء باشد که عبارتند از:

۱- تشکیل دبیرخانه دائمی طرح های توسعه پایدار منطقه مورد مطالعه روستایی در بنیاد استان زنجان؛

۲- کمیته نظارت موضوع ماده ۸ تفاهم نامه در سطح استان زنجان؛

۳- کمیته پیگیری در سطح شهرستان طارم.

- دبیرخانه دائمی طرح های توسعه پایدار منطقه مورد مطالعه روستایی / استان زنجان

دبیرخانه برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار طارم در بنیاد استان با عضویت معاون عمران روستایی استان زنجان، معاون بازسازی و مسکن روستایی استان زنجان، نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان (دبیر دبیرخانه) و کارشناس مسؤول امور فنی و مطالعات عمرانی استان زنجان تشکیل می گردد. این دبیرخانه وظایفی به شرح زیر دارد:

(۱) پیگیری و اجرای مصوبات طرح‌های منطقه مورد مطالعه روستایی استان زنجان مرتبط با فعالیتهای بنیاد مسکن استان زنجان

(۲) جمع آوری اطلاعات کلی عملکرد طرح، پردازش و تهیه گزارش برای ارسال به مبادی ذیربط

(۳) اخذ گزارش از کمیته پیگیری شهرستان طارم در خصوص روند پیشرفت پروژه ها و اقدامات و ارسال برای استاندار زنجان و دفتر مرکزی بنیاد مسکن

- کمیته نظارت در سطح استان زنجان

برای نظارت بر اجرای طرح حاضر کمیته‌ای تحت عنوان کمیته نظارت پیشنهاد گردیده که متشکل از معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری زنجان (به عنوان رئیس کمیته)، نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی، مدیر کل دفتر امور روستایی و شوراهای استانداری زنجان، فرمانداری شهرستان طارم، مدیر کل و معاون عمران روستایی بنیاد مسکن استان زنجان و مدیران دستگاه‌های اجرایی حسب مورد، می‌باشد. این کمیته موانع و مشکلات اجرایی طرح و همچنین عملکرد دستگاه‌های اجرایی را در رابطه با طرح فوق بررسی نموده و نتایج آن را برای اخذ تصمیمات لازم به استاندار و رئیس سازمان مدیریت و رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان ارائه می‌دهد.

به منظور هدایت صحیح طرح ها و برنامه ها در سطح منطقه مورد مطالعه، ضرورت دارد که قبل از اینکه هر گونه دستور کاری در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، زیرساختی و رفاهی از بخش مرکزی شهرستان طارم در شورای برنامه ریزی شهرستان و استان مطرح شود ابتدا لازم است که از بنیاد مسکن جهت بررسی انطباق موضوع درخواستی با طرح توسعه پایدار منطقه مورد مطالعه طارم استعلام به عمل آید.

- کمیته پیگیری شهرستان طارم

کمیته پیگیری شهرستان طارم در سطح شهرستان تشکیل می‌شود که اعضای کمیته مذکور عبارتند از:

✓ فرمانداری (فرماندار یا معاون برنامه ریزی و امور عمرانی) شهرستان طارم (بعنوان رئیس کمیته)،

✓ رئیس بنیاد مسکن شهرستان طارم (بعنوان دبیر کمیته) نماینده سازمان مدیریت

✓ رئیس جهاد کشاورزی شهرستان طارم،

✓ رئیس اداره راه و شهرسازی شهرستان طارم

✓ بخشدار طارم

✓ نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان.

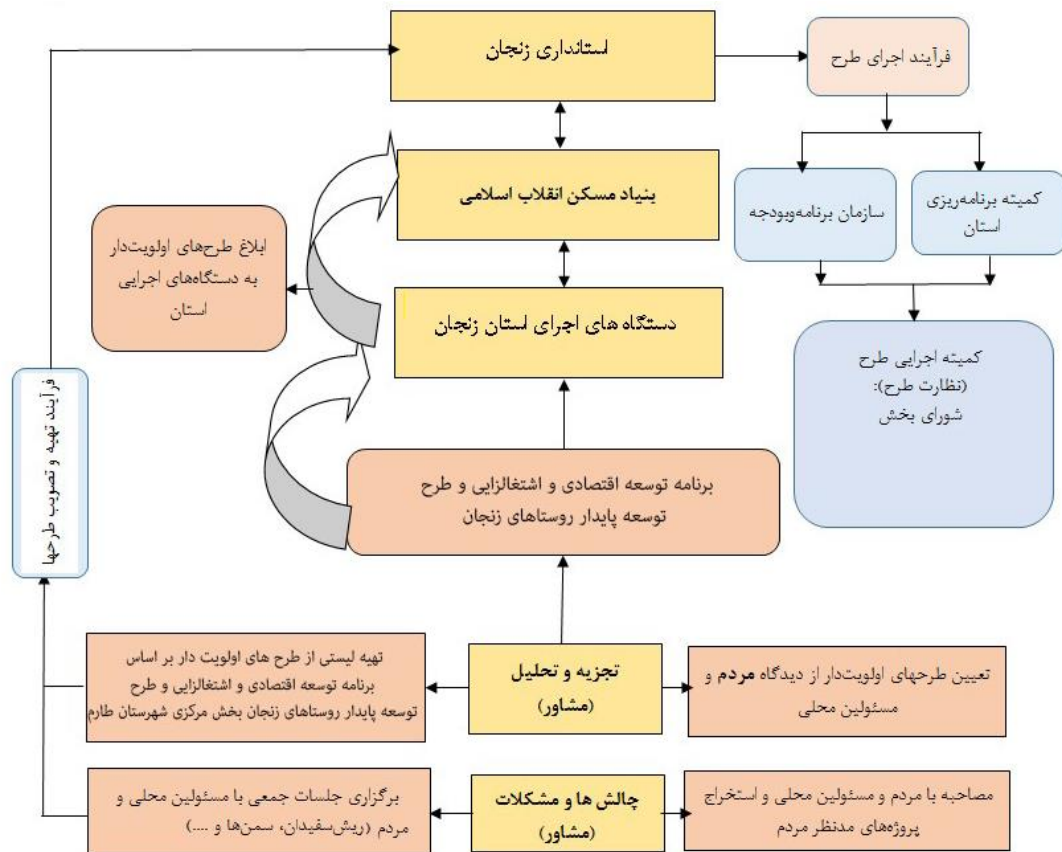
✓ رئیس شورای بخش به عنوان مدیر و نماینده کمیته تخصصی

کمیته پیگیری وظایف متعددی بر عهده دارد که آنها عبارت است از:

- پیگیری اجرای پروژه ها و اقدامات پیشنهادی بر حسب اولویت تعیین شده با هماهنگی بین سازمانها و نهادهای شهرستان طارم؛

- اخذ گزارش از دستگاههای ذیربط شهرستان طارم و بازدید از پروژه ها و اقدامات در دست اجرا و تهیه گزارش از روند پیشرفت طرح ها و پروژه ها و شناسایی مسائل و مشکلات آنها در فواصل زمانی ۳ ماهه (گزارش فوق برای فرماندار شهرستان طارم، رئیس بنیاد مسکن استان زنجان و دبیرخانه دائمی طرح های توسعه پایدار منطقه مورد مطالعه روستایی استان زنجان ارسال خواهد شد).
- پیگیری تصویب اعتبار برای پروژه های پیشنهادی طرح منطقه مورد مطالعه در کمیته برنامه ریزی شهرستان طارم.

مشاور پیشنهاد می کند که در برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار بخش مرکزی شهرستان طارم، برای اجرای بهتر طرح، کمیته ای تحت عنوان کمیته تخصصی اجرایی و زیر نظر شورای بخش مرکزی شهرستان تشکیل گردد که متشکل از بخش مدیریت، بخش فنی، بخش ارتباطات و اطلاع رسانی و بخش مالی و اداری است. مدیریت کمیته تخصصی اجرایی به عهده رئیس شورای بخش مرکزی شهرستان طارم است. در بخش فنی این کمیته، کمیته های تخصصی عبارت است از: کمیته توسعه فعالیت های زیتون کاران، کمیته توسعه فعالیت های تولید کنندگان سیر، کمیته توسعه فعالیت های زراعت و باغداری، کمیته توسعه فعالیت های دامداری، دامپروری، پرورش طیور و تولید عسل، کمیته توسعه فعالیت های خدمات رفاهی - گردشگری، کمیته توسعه زیرساخت و حمل و نقل، کمیته توسعه صنایع تولیدی - تبدیلی، کمیته حفاظت از محیط زیست. برای هر یک از بخشهای فنی، ارتباطی و اداری وظایف و نیروی های انسانی جداگانه ای در نظر گرفته شده است که اعضاء پیشنهادی کمیته های تخصصی اجرایی می تواند شامل نماینده فرمانداری، نماینده بخشدار، رئیس شورای بخش، نماینده بنیاد مسکن شهرستان، نماینده ارگان های اجرایی مربوطه و نیروهای مردمی (شوراها، دهیارها، نخبگان و معتمدین)، رئیس شورای بخش (به عنوان رئیس کمیته)، یکی از اعضای شورای بخش (به عنوان دبیر کمیته)، هیات مدیره تعاونی های مربوطه می باشد.

شکل ۱: نهادهای دخیل در برنامه اقتصادی، اشتغالزایی و طرح توسعه پایدار منظومه های روستایی بخش مرکزی

پیوست و ضمائم

جدول شماره ۳: فهرست اقدامات و فعالیت های ذیربط تصمیمات و مصوبات مقرراتی و اجرایی

ردیف	عنوان	دستگاه اجرائی مرتبط
۱	تعریض و اصلاح راه تهیم - زنجان - طارم	راه و شهرسازی استان زنجان
۲	توسعه زیر ساخت های ارتباطی با منظومه های مجاور به منظور ارتقا روابط دو سویه	راه و شهرسازی استان زنجان
۳	توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی	سازمان صنعت، معدن، تجارت
۴	تامین اعتبارات برای طرح های درخواست شده	بانک کشاورزی - بانک مسکن
۵	حل مشکلات ساکنین روستا با منابع طبیعی	راه و شهرسازی
۶	تهیه و تدوین طرح های مرمت و احیای فرهنگی و تاریخی	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۷	احداث سرویس های بهداشتی و بهسازی آن	میراث فرهنگی و گردشگری
۸	عملیاتی نمودن ظرفیت ها و امکانات صادراتی بخش کشاورزی و صنایع روستایی	میراث فرهنگی و گردشگری

جدول شماره ۴: فهرست طرح های سرمایه گذاری (احصا شده از روستاها)

ردیف	عنوان طرح	اعتبار مورد نیاز میلیون ریال	میزان اشتغال نفر	محل اجرا نام روستا	کد شعاع عملکردی ۱	کد موضوعی طرح ۲	کد کارآفرین محوری ۳	الویت طرح در سطح بخش ۴	کد دستگاه اجرایی مرتبط ۵	توضیح دارد ۶
۱	احداث آژانس ارائه خدمات گردشگری	۲۰۰۰	۳	استاکول	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت اول	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	
۲	احداث گلخانه	۱۰۰۰۰	۵	استاکول	متوسط / دهستان	کشاورزی	بله	اولویت دوم	جهاد کشاورزی	
۳	نمایشگاه دائمی لباس های محلی	۲۰۰۰	۳	هزار رود علیا	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت دوم	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	
۴	ایجاد کمپ گردشگری	۵۰۰۰	۳	هزار رود علیا	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت اول	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	
۵	اقامتگاه بوم گردی	۳۰۰	۳	نوکیان	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت اول	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	بله
۶	احداث رستوران گردشگری	۵۰۰۰	۸	نوکیان	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت دوم	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	
۷	اقامتگاه بوم گردی	۳۰۰	۳	پاوه رود قدیم	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت اول	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	بله

۸	کارگاه صنایع تبدیلی زیتون	۲۰۰۰	۳	پاوه رود	فراکلان / شهرستان و بالاتر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت دوم	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۹	کارگاه تولید زیتون ترش، پرورده	۱۰۰۰	۳	درام	کلان بخش	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۱۰	فروشگاه زنجیره‌ای	۸۹۳۲۸,۴	۵	درام	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت دوم	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
۱۱	کارگاه بسته بندی فرآورده‌های زیتون	۲۰۰۰	۵	هندی کندی جدید	فراکلان / شهرستان و بالاتر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۱۲	کارگاه مشاغل خانگی	۱۰۰۰	۸	هندی کندی جدید	متوسط / دهستان	گردشگری	بله	اولویت دوم	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
۱۳	کارگاه تبدیل زیتون	۲۰۰۰	۵	تسکین	کلان بخش	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۱۴	اقامتگاه بوم گردی	۳۰۰	۳	تسکین	کلان بخش	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت دوم	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۱۵	اقامتگاه بوم گردی	۳۰۰	۳	گیلانکشه	فراکلان / شهرستان و بالاتر	گردشگری	بله	اولویت دوم	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
۱۶	کارگاه روغن گیری	۲۰۰۰	۵	گیلانکشه	فراکلان / شهرستان و بالاتر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۱۷	کارگاه تولید سیر ترشی	۵۰۰۰	۳	گیلانکشه	فراکلان / شهرستان و بالاتر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت

۱۸	کارگاه زیتون پرورده	۱۰۰۰۰	۳	گیلانکشه	فراکلان / شهرستان و بالا تر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۱۹	اقامتگاه بوم گردی	۳۰۰	۳	تشویر	فراکلان / شهرستان و بالا تر	گردشگری	بله	اولویت اول	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
۲۰	تولید نشاء گوجه فرنگی	-	۵	تشویر	کلان بخش	کشاورزی	بله	اولویت دوم	جهادکشاورزی
۲۱	کارگاه تولید سیر ترشی	۵۰۰۰	۳	قاری قلی جم	فراکلان / شهرستان و بالا تر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۲۲	تولید سبد پلاستیکی برای میوه و صیفی جات	-	-	قاری قلی جم	فراکلان / شهرستان و بالا تر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت دوم	سازمان صنعت، معدن و تجارت
۲۳	کارگاه تبدیل شیر به خامه و ماست	۱۸۹۵۸	۵	گیلوان	فراکلان / شهرستان و بالا تر	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن	بله	اولویت اول	صنعت (با اولویت صنایع تبدیلی) و معدن
۲۴	فروشگاه‌های زنجیره‌ای	۸۹۳۲۸,۴	۵	گیلوان	فراکلان / شهرستان و بالا تر	گردشگری	بله	اولویت دوم	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
۲۵	اقامتگاه بوم گردی	۳۰۰	۳	ده بهار	فراکلان / شهرستان و بالا تر	گردشگری	بله	اولویت اول	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
۲۶	کارگاه مشاغل خانگی	۱۰۰۰	۲۸	ده بهار	فراکلان / شهرستان و بالا تر	گردشگری	بله	اولویت دوم	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و

ضمیمه جدول ۴: توضیحات طرح های سرمایه گذاری موضوع کد ۶

ردیف	عنوان طرح	توضیحات
۵	اقامتگاه بوم گردی	احداث ۵ واحد اقامتی بوم گردی در روستا
۷	اقامتگاه بوم گردی	احداث ۵ واحد اقامتی بوم گردی در روستا
۱۰	فروشگاه زنجیره ای	احداث ۱ باب فروشگاه زنجیره ای طارم بانماد زیتون
۱۲	کارگاه مشاغل خانگی	ارائه محصولات خانگی از قبیل ترشی زیتون، ترشی سیر و صنایع دستی
۱۵	اقامتگاه بوم گردی	احداث ۵ واحد اقامتی بوم گردی در روستا
۱۹	اقامتگاه بوم گردی	احداث ۵ واحد اقامتی بوم گردی در روستا
۲۴	فروشگاه زنجیره ای	احداث ۱ باب فروشگاه زنجیره ای طارم بانماد زیتون
۲۵	اقامتگاه بوم گردی	احداث ۵ واحد اقامتی بوم گردی

جدول شماره ۵: فهرست پروژه های عمرانی

ردیف	عنوان پروژه	عنوان فصل	عنوان برنامه	اعتبار مورد نیاز میلیارد ریال	محل اجرا نام روستا	دستگاه اجرائی	کد شمع عملکردی ۱	اولویت پروژه ۲	توضیح دارد ۳
۱	آسفالت ریزی جاده ارتباطی درام- شیرین سو- ماسوله	زیر ساختی	بهسازی و آسفالت			اداره راه و شهرسازی	فراکلان / شهرستان و بالاتر	اولویت اول	خیر
۲	اصلاح و تکمیل راه ارتباطی طارم به خلخال	زیر ساختی	تکمیل راه ارتباطی		روستای جعفرآباد خلخال تا پاه رود	اداره راه و شهرسازی	فراکلان / شهرستان و بالاتر	اولویت اول	خیر
۳	اصلاح و تکمیل راه طارم-منجیل	زیرساختی	تکمیل راه ارتباطی			اداره راه و شهرسازی	فراکلان / شهرستان و بالاتر	اولویت اول	خیر
۴	تعویض لوله های انتقال آب چشمه های ییلاقی	زیرساختی	نوسازی شبکه آبرسانی		کل منطقه مورد مطالعه	آب و فاضلاب روستایی	متوسط/د/هستان	اولویت اول	خیر
۵	ایجاد و نوسازی و تقویت شبکه های آب آشامیدنی	زیرساختی	ایجاد شبکه آب آشامیدنی			آب و فاضلاب روستایی	متوسط/د/هستان	اولویت اول	خیر

۳-توضیحات مربوط به کدهای جدول شماره ۴ : فهرست پروژه های عمرانی، مراجعه شود به صفحه ۹ چارچوب.

۶	الحاق روستاهای فاقد گاز به شبکه گازرسانی سراسری	زیرساختی	گاز رسانی	روستاهای بالای ۲۰ خانوار فاقد شبکه گاز	اداره گاز	متوسط/د هستان	اولویت اول	خیر
۷	توسعه فعالیت‌های خدمات پشتیبان گردشگری (احداث واحدهای آژانس مسافرتی گردشگری، احداث سرویس هایپهداشتی، رستوران گردشگری و زیرساخت های گردشگری)	گردشگری	توسعه فعالیت‌های خدمات پشتیبان گردشگری	روستاهای هدف گردشگری	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، صنایع دستی	متوسط/د هستان	اولویت دوم	خیر
۸	توسعه جاده‌های بیلاقات	گردشگری	توسعه گردشگری بخش	۳مسیر اصلی	اداره راه و شهرسازی	کلان/بخش ش	اولویت دوم	خیر
۹	لایروبی نهرهای کشاورزی	محیطی	ساماندهی رودخانه و نهرهای کشاورزی	کل منطقه مورد مطالعه	جهاد کشاورزی، آب منطقه ای/ ساکنان	کلان/بخش ش	اولویت اول	خیر
۱۰	احداث کانال‌های کشاورزی در محل ورودی از رودخانه الزین به تسکین برای تامین آب کشاورزی	محیطی	احداث کانال های آبیاری	کل منطقه مورد مطالعه	آب منطقه ای/ ساکنان	کلان /بخش	اولویت اول	خیر

۳- توضیحات مربوط به کدهای جدول شماره ۴ : فهرست پروژه های عمرانی، مراجعه شود به صفحه ۹ چارچوب.

جدول شماره ۵ با استفاده از جدول شماره ۴ تولید خواهد شد. * کد دوران اجرا : یکساله ۱، دوساله ۲ و سه ساله و بیشتر ۳

جدول شماره ۱: اعتبار طرح های تملک دارائی های سرمایه ای دستگاه های اجرایی (جمعبندی اعتبارات پروژه های عمرانی)

شماره طبقه بندی	فصل / برنامه	عنوان دستگاه اجرایی	* کد دوران اجرا	اعتبار میلیون ریال		
				سال اول	سال دوم	سال های بعد
۱	زیرساختی	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری – سازمان راه و شهرسازی ، اب وفاضلاب روستایی	یکساله	*		
۲	گردشگری	سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	یکساله		*	
۳	محیطی	شرکت سهامی آب منطقه ای	یکساله		*	

